

William Faulkner
(1897-1962) va rebre
el premi Nobel de
literatura el 1950
ARXIU

Els Snopes i Faulkner

Edicions de 1984 publica 'La ciutat', el segon lliurament de la saga dels Snopes, després d'El llogaret', que ja va publicar l'any passat

Després que l'any passat publicàssim *El llogaret*, el primer títol de la trilogia dels Snopes, Edicions de 1984 ha publicat aquesta tardor passada el següent títol: *La ciutat*. Al ritme d'una novel·la per any, l'editorial completarà el 2016 la trilogia en català amb *La mansió*, traduïdes, les tres, per Maria Iniesta i Agulló. Cadascuna de les novel·les és autònoma, és a dir, es pot llegir amb independèn-

cia de la precedent, però guanyen en profunditat si es llegeixen seguides, si s'enriqueixen de les ressonàncies internes de les unes amb les altres.

El tema de *La ciutat* és el mateix que el d'*El llogaret*: explorar fins on arriba la rapacitat i cobdícia de la saga dels Snopes, que s'escampa amb força per allà on va: del Revolt del Francès, on passava *El llogaret*, a Jefferson, on es desenvolupa ara *La*

ciutat. La lluita de Flem Snopes pel poder emergeix dins aquella atmosfera única del Sud americà, d'aquell Mississipi sordid i perdedor, indolent i etern, que Faulkner portava a la sang i que vivifica en tots els seus textos.

I és que en aquesta trilogia, concebuda en un llarg període de temps i escrita majoritàriament en els últims anys de la seva vida, trobem potser més depurat que mai l'estil faulknerià, aquella monstruositat literària que li va fer guanyar el premi Nobel, aquella escriptura feta de paràgrafs torrencials, frases que semblen no acabar-se mai, que s'encadenen les unes amb les altres per desenterrar i mostrar a plena llum les entranyes del Mississipi, d'aquell Sud rebel on perviuen els homes que encara s'anomenen generals, coronels o comandants de les forces confederades, aquests perdedors que lluiten per la supervivència dels valors d'aquestes grans famílies del sud. Narrant aquell món concret que coneix com ningú, Faulkner aconsegueix un estil universal que sens dubte és una de les més altes expressions de la prosa narrativa del segle XX.

Per bé que les novel·les de Faulkner són obres difícils, complexes, plenes de pessimisme i amargor, amb violències sanguinàries i macabres, tanmateix, s'expressen amb una tècnica prodigiosa i amb una fonda significació moral, amb l'esplendor i la puresa dels grans textos de l'antiguitat. En el cas de *La ciutat*, els protagonistes, aquests Snopes tan nocius, que són "igual que les colònies de rates o de tèrmit", són observats per tres homes, els més civilitzats de Jefferson, que intentaran combatre'ls, encara que també en quedaran fascinats. Estructuralment, *La ciutat* es narra a partir d'aquests tres punts de vista diferents: en Gavin, fiscal de la ciutat i enamorat perdudament de la dona de Flem Snopes; en Ratliff, representant de màquines de cosir que coneix com ningú el comptat i tots els Snopes; i en Chick, el nebot d'en Gavin, que encara no ha nascut quan passen els fets narrats i, per tant, rememora tot aquell món a partir de narracions de narracions que donen a la novel·la una fondària temporal gairebé de mite.

El fil narratiu de *La ciutat* articulat en aquestes tres veus cerca d'explicar el comportament de Flem Snopes i els seus (Eck Snopes, Mink Snopes, Montgomery Snopes...) en l'ascens cap a la riquesa i l'autoritat burgesa. L'objectiu dels narradors -que, a més de narrar, també formen part de la història- és intentar salvar Jefferson tant com sigui possible dels efectes devastadors dels Snopes. Però es tracta d'un comportament irracional, imprevisible, el dels Snopes, per més que intentin avançar-se, l'objectiu de Flem Snopes se'ls escapa continuament, com al caçador la seva presa: "És com un conill o potser una bestiola més grossa, alguna amb més verí o almenys amb més dents, en un prat o

una arbreda: veus que els arbustos es mouen però no veus el que és ni quina direcció pren fins que s'escapa d'un bot."

Quan Flem arriba a la ciutat munta un restaurant, després és superintendent a la central elèctrica municipal gràcies al favor de l'alcalde –que s'entén d'amagat o no amb la dona de Flem–, després és converteix en vicepresident del banc. Es mou com en un tauler d'escacs entre els poders de la ciutat i mai no s'acaba d'entendre del tot quin objectiu persegueix. Ratliff, que és el més fi dels narradors, sovint aclareix: "No heu entès gens en Flem Snopes, nois. Respecta i venera massa no tan sols els diners sinó també l'agudesia per traïr."

Eula Vaner, la força femenina

Una de les anàlisis més brillants de *La ciutat* no és només la que els narradors fan de Flem Snopes, que ho és molt, sinó la que fan de la seva dona: la força femenina ancestral d'Eula Vaner i la seva fi. La passió que desperta en tots els homes de Jefferson –i en això la compara a les grans dones que han enamorat perdudament els homes: Helena, Isolda, Julieta, Ginebra...– és una passió completament física, carnal, deslliurada de tota espiritualitat, la força més dionisiaca de totes: "No és que fos gaire gran, heroica, el que se'n diu com la deessa Juno. Passava que hi havia massa del que era perquè qualsevol embolcall humà del sexe femení pogués contenir-ho i aguantar-ho: massa blancor, massa femella, massa glòria pura, potser, no ho sé: només de veure-la al primer moment senties una mena de gratitud pel sol fet d'estar viu i de ser un mascle que coincidía amb ella en el temps i en l'espai, i després, al moment immediatament posterior, i per sempre més, senties una mena de desesperança perquè tot d'una comprenies que cap mascle sol no seria prou per igualar-s'hi, abraçar-la i merèixer-la."

Quan més endavant la seva filla, Linda Snopes, és ja una joveneta, Gavin, enamorat de la mare, comenta que, tot i haver heretat alguna part de la salvatge de l'Eula, no arriba a posseir la força d'atracció portentosa de la seva mare: "La Natura mateixa no permetria que això succeís, no permetria que n'hi hagués dues com ella en un lloc tan petit com Jefferson, Mississipi, en un sol segle, i menys encara superposades, l'una successora de l'altra, dins el lapse angost d'una sola generació."

La 'snopesitat', l'element masculí

Eula Vaner, la dona del Flem Snopes, sempre és anomenada pel seu nom de soltera, perquè, de fet, els Snopes, allò que és essencial en la saga Snopes, l'*snopesitat*, que gosa escriure Faulkner, és clarament un element masculí. El paràgraf on Faulkner la descriu és espectacular, és com si l'autor furgués en les interioritats mateixes de la naturalesa creadora: "No era la primera vegada que pensava que semblava que tots

els Snopes fossin homes, com si el simple i pur incident de la divinitat de la dona excloqués l'snopesitat i la convertís en una paradoxa. No: era més aviat com si ser Snopes fos un principi hermafrodític profund i incontrovertible per a la promoció d'una raça, d'una espècie, i en aquest principi es conferia físicament sempre al mascle, i qualsevol òrgan conceptiu o gestatiu atret cap a aquest radi per concebre i engendrar repetia aquest principi del mascle i després desapareixia; la femella Snopes, incapaç de crear un Snopes i, per tant, inofensiva com el mosquit portador de la malària, de la qual només la femella està dotada i és transmissora, però a l'inrevés." En aquestes descripcions trobem el mestratge heretat dels grans escriptors de la seva tradició, de Herman Melville, de Joseph Conrad, capaços de fer-nos endinsar en els estrats més recòndits de la naturalesa humana.

Faulkner i Yoknapatawpha

La ciutat va ser escrit a mitjans de la dècada del 1950. Feia quinze anys que Faulkner havia anunciat al seu editor que volia fer-la. El tema dels Snopes l'havia acompanyat des del 1919, o sigui, gairebé quaranta anys. La trilogia serà de les últimes peces, juntament amb *Els lladregots* i *Un record*, que acabaran de construir el comtat de Yoknapatawpha, aquest comtat descrit des dels records de Faulkner, explicats fins a l'extenuació, en tots els seus topants, mostrant totes les cotes d'aquest paisatge del sud nord-americà.

Fins al final del seus dies, Faulkner va tenir aquell posat aristocràtic tan propi del sud. La gent el considerava estrany, una mena de comte sense comtat: el comte Faulkner. Fracassat, amb ànim de fracassar, bevedor del whisky més car, caçador, un home absolutament asocial. Fins i tot va dubtar d'anar a recollir el premi Nobel.

Un cop allà, i després de la celebració, molts periodistes, commoguts davant el seu atordiment, el deixaven estar de preguntes. Era un home esquerp, com la mateixa terra àrida del sud, d'aquesta terra que va universalitzar. Curiosament, a Oxford, la ciutat des d'on escrivia i on és enterrat, no hi ha estàtues ni monuments dedicats a la seva memòria, només un carteró petit porta el seu nom. Molt pocs dels deu mil habitants de la ciutat, amb un quart de població negra, l'han llegit.

Javier Marías, que hi va fer un pelegrinatge, explicava l'any passat que encara queda un barber que havia tractat bastant Faulkner: "*Su voz, monótona y arrastrada, evocaba involuntariamente otros nombres: Sartoris, Compson, Sutpen, McCaslin, Vaner, Snopes, viejos fantasmas convertidos en arquetipos de todas las pasiones, espectros polvorientos y eternos para cuyo sufrimiento nunca hubo respuesta.*"

LA CIUTAT
William Faulkner

Traducció:

Maria Iniesta

Editorial:

Edicions de 1984

Barcelona, 2015

Pàgines: 448

Preu: 22,90 euros

La casa on Faulkner va viure, a la localitat d'Oxford, a l'estat nord-americà de Mississipi
ARXIU

Aquest sofriment és certament el gran tema de Faulkner, el sofriment passiu en el qual la víctima és destruïda per la societat o per les forces obscures del seu interior. Aquest mateix patiment que trobem descrit a les obres de Mercè Rodoreda, que va llegir obres de Faulkner a Ginebra. Armand Obiols deia a Rodoreda per carta a propòsit d'alguns capítols de *La plaça del Diamant*: "Tot i que no t'hi assembles gens, fas pensar, per la força terrible d'aquestes pàgines, en Faulkner."

L'obra de William Faulkner aconseguix que xoquem amb la realitat, amb la consciència de ser miserables i d'estar deseparats, ens fa estremir davant la intensitat del dolor i de la passió humans. Però en aquestes darreres obres, la duresa de l'existència és contrarestatada per les veritats del cor de Ratliff, que representa les qualitats positives de la gent de Jefferson. En aquesta petita esperança, en aquesta llum, continua l'estela de Melville. *